

A stúdió születésnapja

Karácsonyi gyermekműsor készül — a mindössze egy hónapos „sportcsarnok-stúdióban” (Kovács Lajos, akkor még nem, ám most már szegedi színész)

In memoriam Vaszy Viktor; s körülbelül ilyen az, amikor töpreng a stáb...

A születésnap egyszersmind korszakos napja volt a magyar televíziózásnak: 1976. november 24-én először jelentkezett a képernyőn a pécsi és a szegedi stúdió. Az ország első vidéki tévés központjainak létrehozásával lehetőség teremtetődött a Dél-Dunántúl és a Dél-Alföld sajátos arculatának, szellemi és művészeti értékeinek szélesebb körű bemutatására, az addig egyközpontú, Budapest-centrikus tévé kínálatának kiteljesítésére — új, friss, más, sajátos műsorokkal. A tizedik születésnapon az ünnepelés közepette az is eldöntendő: sikerült? A dologban a legilletékesebbek: a nézők. S bár a Tömegkommunikációs Kutatóközpontból származó adataink nincsenek (a vidéki műsorok náluk most nem vizsgálat tárgyai), telefonokból, levelekből lehet tudni, hogy keresi a közönség a regionális stúdiók műsorait. Keresgélni kénytelen, mert ritkán férközhetnek csak az adások föltűnő helyekre a műsorfolyamban. A szegedi stúdió — enyhén szólva — döcögős indulása, majd láb-akapása, megizmosodása, 10 éves korára „felnőtté” válása után valószínűleg a következő évtizedben elérhető lesz, hogy a központi műsorszerkesztés is észrevegye: itt készülnek olyan programok, amelyeket nemcsak délután négy körül tévénézőknek kéne látni.

És most nézzük, milyennek látják a szegedi stúdiót — vezetői.

„Amikor kaptuk a díjakat”

Regős Sándor 1978. július 1-én lett a stúdió vezetője. Az „ideiglenesen” (és még további öt évig!) a Sportcsarnokban működő intézmény szinte minden tekintetben az ideiglenesség állapotában volt.

— Mit gondolt, amikor megismerkedett a helyzettel?

— Hogy lesz mit csinálni. Megbíztam vezető, Kispál Antal „vitte az ügyeket”, borzasztó nehéz helyzetben; a személyi problémák túl hosszú időre lekötötték a meglévő csekély számú munkatársi gárdát. Azt tudtam, hogy a legsürgősebben ki kell alakítani, megerősíteni a közvetlen műsorkészítők csapatát. Pécs a szülővárosom, addig inkább őket figyeltem, s tapasztaltam, hogy mennyivel előnyösebb helyzetben vannak, jól indulhattak, gyakorlott mikrofonos újságírókkal, s hamarosan saját arca lett a stúdiójuknak. A szegedi adásokhoz nem voltak arcomok, egyéniségek. Legelső és legfontosabb dolgom tehát az volt, hogy előkerítsem őket, hogy legyenek szerkesztő-riporterek — hiszen elsősorban riportokat, dokumentumokat kellett készítenünk —, akikkel a

néző azonosíthatja a stúdiót. Egyidejűleg a „háttér” is ki kellett építeni, hiszen rendező sem, operátor sem volt... Rozsnyai Aladár körül kezdtek aztán gyülekezni a szegedi fiatalok, a Pestről hívott vendégrendezők mellett pedig a szintén ifjú rendezőjelöltek tanultak. A műsziaki szerencsésebbek voltak, mint a műsorkészítők, Váraljai Dénes és Czák Ferenc, szakmájuk kiválóságaiként jöttek Szegedre és emberileg is messzemenően alkalmasak jó csoportok verbuválására és betanítására.

— Milyen fontos állomásait tartja számon szegedi nyolc évének?

— Nagy öröm volt, amikor először kaptak díjakat a műsoraink. Hiszen olyan sokáig kísért az első adás sikertelensége bennünket! Fontos számomra a Lirafesztivál ügye, a mi ötletünkől született, a megvalósításban is sokat vállaltunk. A nemzetiségi adások és természetesen a regionális műsor indítása — ezek a lényeges állomások.

— Mire a legbüszkébb?

— Hogy elmondhatom, köszönöm, jól vagyok.

létszámú stábban mindennel kell foglalkozni, univerzális emberekre van szükség. Mostanában négy állandó stáb készíti a heti egy órát, minthogy egyéni rokonszenvek alapján szerveződtek, remélni lehet, hogy az egyes adásoknak saját stílusuk, egyéni arcuk alakul.

— Jövőre az egész ország látja a „regit”. Akkor majd másként kell csinálni?

— Éppen nem, vagy legalábbis 90 százalékban ugyanazt kell csinálni. A mi tájegységünk tényeit, jelenségeit mi közvetlenül, valóságközelből láttathatjuk. Ha jól csináljuk, kiegészíthetjük, árnyalhatjuk, pontosíthatjuk az országos képet, hozzájárulhatunk a problémák megoldásához. Meggyőződésem, hogy a vidéki televíziózásnak vannak távlatai.

„Ha akarják — mindent tudnak”

A gyártás, a termelés, a szállítás, a műszak felelőse és vezetője Ágoston György főosztályvezető-helyettes. A kezdetektől, 10 éve irányítja a kiszolgáló részlegek munkáját.

— Milyen volt ez a tíz év?

— Fárasztó. Túl sokat kellett harcolni, sok volt a konfliktus és a véráldozat. Úgy látszik, enélkül nem megy... Az egykori hat fős vezetőgárdából egyedül vagyok „régiből”.

— Viszont kitűnő munkatársakkal, korszerű berendezésekkel dolgozhat — végre.

— Nem panaszkodom. Valóban a tévé egyik legjobb műszaki személyzete dolgozik Szegeden, ha igazából akarják — mindent tudnak. Csak... a viszonylag kislétszámú gárdának működtetni és karbantartani egy Sony színes rendszert, plusz egy EMI-rendszert — éppen elég. És a stúdió jellege olyan, hogy a feladatok többsége elektronikus eszközökkel lenne megoldható. A jelenlegi feladatokhoz három elektronikus fellevevőrendszer kellene, ehelyett van: egy. Plusz két — selejtezésre érett — filmkamera.

— Hogy érti? Hiszen a Sony „csodakocsi”, van az EMI típusú kocsi, van a Beta-rendszer.

— Muszáj megoldani végre, hogy a stúdiórendszer és a közvetítőkocsi szét tudjon válni, hogy a kocsi meghessen útjára. Tehát állandó stúdióelektronika kell. Minthogy nincs más, mint — a vágyott Sony stúdióelektronika helyett — az EMI kocsi, szétszedjük és betelepítjük a stúdióba a kameráit. Lesz működőképes stúdióink, de rögzítő híján ismét csak a Sony kocsit kell igénybevennünk, avagy a Beta montírozó magnóját. Az előbbi esetben nem mehet a kocsi, az utóbbi esetben, amíg a Beta rögzít, addig nincs montírozás.

— Szervezés kérdése, nem?

— Persze, az. Sokféle szervezési feladatunk lesz mostanában, ha a gyakorlatban igyekszünk megvalósítani a nemrég kidolgozott elvet, miszerint a műsorkészítők csak a tartalmi kérdésekre koncentrállhassanak.

SULYOK ERZSÉBET

Színek és helyek

BÁNOM-KERT SOR

Ahol most — közel a Tisza-parthoz — az új klinikai tömb épül, valaha egész kis városrész állt. Az Április 4 útvjáról (akkor: Boldogasszony sugárút), a mostani „Béke tanszék” elől startolva a két polgári tanárképző főiskolai épület közt, és a női klinika háttárgótt kellett elhaladni. Magasföldszintes, egyemeletes házak közé kanyarodott a macskaköves út. Az épületek egészen közel szorultak egymáshoz. Faragott és kovácsoltvas díszek már-már kézközében. Északi-tengeri Hanza-városok hangulatát idézte a kép. A tönust csak erősítette, hogy — gyerekemlékezetem szerint — konzulátusok is székeltek itt, díszes kaputáblák hirdették létüket.

Mostmár mindez persze csak emlék, mert negyvennégyben porrázúzódt az egész. Az angolszász Liberátorok addig célózgatták a régi szegedi vasúti hidat, hogy utóbb csak sikerült beletalálni. S az már csak természetes, hogy ami a közelben volt, azt is letarolták.

Néha álmodom ezzel az utcával. Nesztelen léptekkel megyek a macskaköveken, árnyékom elémvetődik, mintha arra ösztökélne, hogy újra és újra átalépjem. A tetőcserepeken holdfény csillan és a Tisza felett báránnyelű hajókáznak a csillagflitteres égen.

A vasúti hid vaslábai helyén már csak a víz vet néha örvényt. Ki emlékszik arra az időre, amikor nap mint nap átrobogott itt a gyorsvonat? A hídon túl kissé balra kanyarodott a vasúti töltés — a Nagyállomás felé véve az irányt —, s az utasok, akik ablakhoz tódultak, futó pillantást vetni a folyóra, s a túlán eléjük bontakozó város panorámára, most hirtelen hátrahőköltek, hiszen egészen közel sodródtak hozzájuk a házak. Odahúzódtak szinte a töltés tövéhez. Ez volt a Bánom-kert sor. Ha az esti gyors jött, az egyik ciradás, emeletes ház kapuja fölött már ott világolt a piros lámpa, mint afféle ördög-félszem. A redőnyök ellenben mind leeresztve. Mintha csak mindazt, ami mögöttük történik, el akarnák rekeszteni a kapun kívüli világ elől.

Negyvennégyben ezt az épületet is bombatalálat érte. A robbanás szinte leborotválta egyik felét. Csodálatosképp a másik rész szinte sértetlen maradt. Legfeljebb ha az ablaküvegeket kellett pótolni, a kisebb-nagyobb falrepedéseket renoválni.

Mindmáig tűnődöm rajta, vajon a piros lámpás ház üzemelt-e azokban a pillanatokban, amikor a detonáció bekövetkezett? Feltételezem nem, hiszen a bombák többnyire délelőtnként zúdultak Szegedre, s a délelőtt köztudomásúlag nem a piros lámpás házak fő üzemideje. De mégis... A hölgyek, akiket a megsemmisült részbe vezérelt a balsors, tán épp aludtak? Hajukat fésülték? Tükör előtt ültek, vizslatva arcukon az éjszakai élet karomnyomait?

A piros lámpás ház üzemeltetőjének emeletes háza ott állt a műintézet mellett. Amikor negyvennégy végén, negyvenöt elején felépült a fából készült ideiglenes vasúti híd, kocsilejáró részünt emelte. A forgalom nap mint nap ott áradt a sarki ház előtt, a Liliom utcán át a Boldogasszony sugárút felé. Apám negyvennégy októberében elszegődött polgárőrnek, majd elvégezett egy őrszobaparancsnoki tanfolyamot, s a Rókusi állomásról átkerült ide, a tiszai hidhoz. Az őrszoba a sarki ház földszintjén kapott helyet, néhány szobát sebtében átalakítottak irodának, pihenőszékné. A tulajdonos ott lakott fölöttük — még jól emlékszem rá —, és nap mint nap átbálgott a néhány méternyire lévő „üzemébe”. Sértett képpel baktatott, mint akinek betörték a paradicsomába és sejt, hogy a betolakodók rövidesen ki is fogják őt üzni onnan egészen.

Úgy is mondhatnám, a „naplemente előtti” utolsó pillanatokban jutottunk be — kiskamaszként — az épületbe, amit mások másféle néven, a mi körünkben élők ellenben egyszerűen csak „jatata”-ként emlegettek. Négyen-öten lehettünk. Egy nálunknál idősebb srác vezérletével. Ő már otthonosan mozgott itt. A lépcsőházon túl — csempéi sejtelmesen csillogtak a tompa világításban — nem túl tágas előtér nyílt. Jobbról lépcső kanyarodott az emeleti helyiségek felé. Az idősebb srác fesztelenül ölelgette a jöttünkre — gondolom, inkább csak kíváncsiságból — elősereglett lányokat. Mi meg álltunk, pirosragyult képpel, szívdobogva, reszketős lábbal. És — természetesen — rövidnadrágosan. — Az egyik lány végigmért bennünket, elmosolyodott. — Mi az, kis bikák, ... akartok? — kérdezte. De nem azt mondta, amit most Önök, kedves olvasók föltehetőleg a három pont helyére gondolnak. A cselekvést kifejező igét az állatok világából, egészen pontosan a szarvasmarhákéból kölcsönözte. Annyi esztendő után feltételezem, hogy falusi lány lehetett, aki fölkerülve a városba, magával hozta környezetének stílusfordulatait... Nos, igen, azt szerettünk volna valóban. Ám pénzünk nem volt, bátorságunk se sok, hitelünk — itt — még annyi se. Így aztán hamarosan kívül tudhattuk magunkat a kapun egy emlékkal, amely mindmáig ott indázik a gyerekkor mitológájában.

Néhány éve elsétáltam ide. Az épület még áll. Afféle kísértetkastély. Udvarának egyik falmélyedésében szétfeslett, esőáztatta rekamié. Ugyan mit mesélne, ha valakinek sikerülne egyszer szóra bírnia?

PAPP ZOLTÁN

„Vannak távlataink”

A szegedi stúdió helyettes vezetője, a regionális adások főszerkesztője 1986. júniusától Tandi Lajos. Tizenöt éves — a Délmagyarország megszerzett — újságírói gyakorlattal — új ember a tévénél.

— Milyen a szegedi televízió?

— Úgy látom, a stáb és a technika mindegyike képes, ami mai magyar tévétől elvárható. Csak... egy kicsivel kellene jobban odafigyelni, kicsivel nagyobb felelősséggel, egymás iránti nagyobb bizalommal dolgozni. És főleg: nagyobb informáltsággal. De legfőként: nagyobb nyíltsággal, az eligazodás bátorságával.

— Nem túl sok ez a „csak”?

— Kicsivel jobban, mondom, persze tudom, hogy nagyon nehéz elérni, bármely munkahelyen: mindenki folyamatosan, rendszeresen jól dolgozzon. Mert úgy általában jól dolgozni — az nem elég. Ha fél mondatot mondunk rosszul, ha egyetlen vágás rossz — arról ítélhetünk meg. Az

hiszem, az ember úgy van megszerkesztve, hogy belső igénye a minőségi munka, tehát mindig van remény...

— Mi az „eligazodás bátorsága”?

— Nem szeretem a divatos témákat, a negatív szenzációkat. Az újságírói bátorság látszatát lehet kelteni, ha valaki folyton a bajokat bogozza, pedig a valódi bátorság az, ha utána járunk a témáknak, igyekszünk minden nézőpontból megmutatni, hogy az olvasó, vagy a néző dönthesen, gondolkodhasson az igazságon. Nem az úgynevezett eredményorientált újságírás, de az előremutató szándékú mellett voksolok. A sok gonddal-bajjal küzdő magyar valóságban meg lehet keresni az efajta témákat. Ez az eligazodás bátorsága.

— Újságírás a televíziózás?

— Természetesen. Semmi esetre sem művészet, s különösen nem a vidéki stúdiókban. A regionális adások minőségét nagyrészt a szerkesztő munkája határozza meg. Ilyen kis

TÖRŐ ISTVÁN

Kérelem

Kísérj, hogy tenyeremmel megszoríthassam hegyek fáját, patakok hideg habját, hogy méltó lehessen forró arcod érintéséhez, a völgyek tiszta keréjéhez, a párteknőjéhez, hogy a pillanat ereimben csodás patakként csurranjon tova, s egyszerűnek megőrizzen, hogy igaz osztókés legyen e jeltelen jelenben akaratom, s mint gyöngyvirágot tavaszi pára, betakarjon, mert tisztának hinném magam, s nyersen, akár a vagányok féligazságokról prófétálok, ledobom magamról, mint a hancsot, ha lepuccolják a fákról, s alatta egymást keresik szakadt hűskötegek, főlem szövök hálójukat s gúzsba kötnek a gondok, mikor eldöntöttem, melyik térfélen állok, már magasan, nagy ívben szállt a labda!